

Na kratko

Ločitev funkcij člana uprave SDH in nadzornika podjetij

LJUBLJANA • Področje sočasnega opravljanja funkcij člana uprave Slovenskega državnega holdinga (SDH) in člana nadzornega sveta družbe s prevladujočim lastništvom države je pomanjkljivo urejeno, ugotavljajo na Komisiji za preprečevanje korupcije (KPK). Vladi in DZ zato predlagajo, naj pristopita k prepovedi takšnih praks. Kot izpostavljajo pri KPK, je praksa hkratnega opravljanja teh funkcij postala pravilo in ne izjema. Ista oseba tako lahko sooblikuje lastniško politiko SDH, daje navodila glede upravljanja naložbe, predlaga nadzornike in nato še sama sedi v nadzornem svetu te družbe. •

Od danes rekordna cena dizla

LJUBLJANA • Regulirane cene naftnih derivatov so se opolnoči spet zvišale. Liter 95-oktanskega bencina se je podražil za 2,6 centa na 1,608 evra, liter dizla za 4,6 centa na rekordnih 1,903 evra in liter kurilnega olja za 4,7 centa na 1,517 evra. Te cene bodo veljale do vključno 31. avgusta. Cena dizla bo tako v Sloveniji prvič preseгла 1,90 evra. Najvišja cena pred tem je bila v tednu od 8. do 13. aprila, ko je bilo za liter dizla treba odšteti 1,894 evra. Vlada trošarin, ki so za dizelsko gorivo že na najnižji dovoljeni ravni, ni spreminjala. •

Ljubljanska avtobusna postaja na novi lokaciji

LJUBLJANA • Avtobusna postaja Ljubljana se je včeraj preselila na novo začasno lokacijo ob Masarykovi cesti, na območju dosedanjega parkirišča med tiri in Masarykovo cesto. Tam bo do zgraditve nove postaje ob Vilharjevi cesti. Skupaj bo urejenih 46 avtobusnih peronov, kar je za približno polovico več glede na prejšnjo lokacijo. Potniki lahko vozovnice po novem kupijo tudi z bančnimi karticami, do zdaj so jih lahko le z gotovino. Vozni redi avtobusov se ne bodo spreminjali, prav tako ostajajo enake številke peronov. •

V Italiji globe za pešce, ki strmijo v telefon

RIM • V Italiji bi prepoved uporabe pametnih telefonov lahko kmalu doletela pešce. V prihodnje se namreč obetajo kazni za tiste, ki bi med prečkanjem ceste strmeli v telefon. To predvidevajo novi cestnoprometni predpisi, katerih osnutek besedila je še v obravnavi. Z ukrepi si pristojno ministrstvo prizadeva izboljšati varnost v cestnem prometu. Kogar bodo zalotili pri prečkanju ceste med strmenjem v telefon, tvega globo 75 evrov. Prepoved vključuje tudi druge elektronske naprave, kot so prenosniki, tablice in digitalni fotoaparati. •

NOVA GORICA • Vse več mladih velik del svojega prostega časa preživi na telefonih in družbenih omrežjih

Kramli: “Reguliranje družbenih omrežij za otroke je pesek v oči”

Digitalna oziroma nekemična zasvojenost je med otroki in mladostniki v izrazitem porastu, opozarjajo v Centru za zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici, ki je prvi center za zdravljenje nekemičnih zasvojenosti v javnem zdravstvu v Evropi. Septembra bodo v njem začeli 400.000 evrov vreden projekt Odloči se zase, ki bo zasnovan na preventivnih delavnicah in psihosocialnemu svetovanju.

• KATJA ŽELJAN

S pomočjo omenjenega projekta, ki ga financira Ministrstvo za zdravje s sredstvi Evropske unije in bo potekal do konca maja 2029, bodo z dvema novima zaposlitvama šolam z območja celotne severne Primorske nudili pomoč za tiste otroke in mladostnike, ki so razvili t.i. nekemično zasvojenost. Projekt je sicer razdeljen na dva med seboj povezana sklopa - preventivne delavnice in psihosocialno svetovanje -, vse aktivnosti pa bodo za vrtce, šole in druge vključene ustanove brezplačne.

Mladih, ki so zasvojeni z ekrani, je čedalje več

Taja Hribnik, ki skrbi za izvedbo preventivnih delavnic,

“Zasvojenosti so se v zadnjem desetletju zelo spremenile, najbolj pa so v porastu prav nekemične zasvojenosti, kot so spletno trgovanje, spletne igralnice in uporaba najrazličnejših novih tehnologij. Nove tehnologije zasvajajo tako, da so privlačne, hkrati pa temeljijo na algoritmihi, ki mlade bolj privabijo,” ugotavlja Taja Hribnik.

Ko otrok dobi telefon, da imajo starši mir

Kot dodaja, se otroci danes ne družijo več tako, da bi se med sabo pogovarjali in se igrali. Podobno velja za družine. “Tako so na telefonih starši kot tudi otroci. Ali pa dajo starši otroku telefon, da imajo mir. Težava nastane, ko se otrok na telefon navadi do te mere, da ga vedno znova

Porast nekemične zasvojenosti med mladimi strokovnjaki izrazito opazajo po epidemiji covida, dostopnost tehnologije pa priliva še olje na ogenj že tako močno razširjeni uporabi elektronskih naprav.

pravi, da si želijo vanje vključiti čim več ljudi; ne samo otroke, temveč tudi njihove starše in svetovalne delavce. “Več kot bo vključenih, bolj učinkovita bo preventiva,” ocenjuje. Druge del projekta bo predstavljalo psihosocialno svetovanje za otroke in mladostnike, stare od 6 do 19 let, zanj pa bo odgovoren **David Cej**. Tovrstno svetovanje bo tako individualno kot skupinsko, zanj pa že v tem trenutku vlada precejšnje zanimanje.

Seveda bosta novi zaposlitvi pomembno prispevali k povečevanju preventive na področju nekemične zasvojenosti.

zahteva. Posledično danes otroci in najstniki ves čas potrebujejo neko stimulacijo,” izpostavlja sogovornica.

“Starši so ogledalo otroka. Velikokrat opazamo, da starši, katerih otroci so zasvojeni z nekemičnimi zasvojenostmi, tudi sami veliko uporabljajo telefone, nimajo pa kulture uporabe te tehnologije. Ker otroci svoje starše praviloma oponašajo, poskušamo na svetovanjih izobraziti starše, kakšna naj bo pravilna uporaba tehnologije. Svetujejo jim, da imajo telefone vedno na istem mestu, da jih na dan uporabljajo na primer 45 mi-

Z leve: David Cej, Taja Hribnik in Miha Kramli

nut, potem pa nič več. Ključno je, da starši otrokom pokažejo, kako se pravilno uporablja tehnologija,” izpostavlja David Cej.

Ob tem strokovnjaka iz Centra za zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici poudarjata, da so mladi, ki imajo nekemično zasvojenost, bolj agresivni od vrstnikov s kemično zasvojenostjo. “Velikokrat se izkaže, da otroci, ki razvijejo neke-mično ali kemično zasvojenost, nimajo postavljenih mej doma. Že z njihovo postavitvijo naredimo ogromen korak naprej. Potem sledi še vse ostalo; predvsem pa si morajo zapolniti dan z najrazličnejšimi dejavnostmi, da nimajo toliko časa za telefone in druge oblike zasvojenosti,” pravi David Cej.

Taja Hribnik opozarja tudi na vlogo vsebin, s katerimi se srečujejo otroci na telefonih, tablicah in računalnikih. “Nemalokrat se igrajo igrice, kjer je treba ubijati. Otrok pri sedmih letih seveda še ne more razlikovati med realnimi in fiktivnimi vsebinami. Potem pa se, ko mu odvzamejo napravo, obnaša agresivno. A tudi na družbenih omrežjih so mladi izpostavljeni agresivnim vsebinam: Tik Tok je že tak primer. Vse skupaj se na koncu odraža tudi v upadu koncentracije in v raznih kognitivnih motnjah,” zatrjuje.

Nočejo ven, nočejo k vrstnikom in so nemotivirani

V novogoriškem Centru za zdravljenje odvisnosti pri otrocih in mladostnikih z nekemično zasvojenostjo poleg večurne uporabe digitalnih tehnologij dnevno prepoznajajo tudi določene vzorce obnašanja. “Nočejo ven, nočejo druženja z vrstniki, so izrazito nemotivirani, njihov odgovor na vsako pobudo je ne,” našteva David Cej. Zdravljenje tovrstne zasvojenosti se po njegovih besedah začne s pripravo načrta in pogovorom z otroki in starši, kako bodo ta načrt uresničili. Sledijo individualna svetovanja otroku, kjer so včasih prisotni tudi starši. Po pol leta se začnejo skupinske terapije.

Miha Kramli

Center za zdravljenje odvisnosti

“Zelo me čudi, da se zdaj vsi spravljajo prav na družbena omrežja. Bojim se, da gre tu za pesek v oči, saj na ta način ne odgovorimo na bistveno vprašanje nekemične zasvojenosti.”

“Seveda se zasvojenost ne reši čez noč. Potrebujemo približno 1700 dni, da lahko rečemo, da nismo več zasvojeni z nekemično odvisnostjo.”

Porast nekemične zasvojenosti med mladimi strokovnjaki izrazito opazajo po epidemiji covida, dostopnost tehnologije pa priliva še olje na ogenj že tako močno razširjeni uporabi elektronskih naprav. A ušleti bi se, če bi mislili, da so mladi odvisni le od uporabe najrazličnejših iger in družbenih omrežij. “Tu velja omeniti tudi spletne igre na sečo. Imeli smo

drugi športniki. Takšno primerjanje je včasih nevzdržno, saj se zdi, da je življenje mladega človeka naravnost bedno. Tudi zato naj starši otrokom povedo, da ni vse res, kar vidijo na socialnih omrežjih.”

Miha Kramli, vodja Centra za zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici, je do predloga vlade še bolj kritičen. “Zelo me čudi, da se zdaj vsi spravljajo prav na družbena omrežja. Bojim se, da gre tu za pesek v oči, saj na ta način ne odgovorimo na bistveno vprašanje nekemične zasvojenosti. To je podobno,

David Cej

Center za zdravljenje odvisnosti

“Starši so ogledalo otroka. Velikokrat opazamo, da starši, katerih otroci so zasvojeni z nekemičnimi zasvojenostmi, tudi sami veliko uporabljajo telefone, nimajo pa kulture uporabe te tehnologije.”

že primer, ko je otrok staršem zapravil 30.000 evrov. In tovrstna zasvojenost nikakor ni v upadu,” opozarja Cej.

Kaj bi rešila omejitev uporabe družbenih omrežij?

Kot je znano, je slovenska vlada nedavno predlagala, da bi regulirali družbena omrežja za mlajše od 15 let. “Ne vem, kako bi ta predlog deloval v praksi. Kajti starši lahko dajo otroku svoj telefon. Ali pa jim ga ta preprosto vzame,” priznava David Cej. Taja Hribnik meni, da bi bilo bolj zaželeno, da bi se starši pogovarjali s svojimi otroki, kaj ti počnejo na telefonu. “Dekleta se velikokrat primerjajo z vplivnicami, ki prikazujejo svoje sanjsko življenje. Fantje pa bi bili radi kot nogometaši ali

kot bi nekomu dopovedovali, da ne sme piti in ga celo zakonsko omejil, hkrati pa bi v čeda-lje več bifejev dostavljali nove pijače,” pravi.

Povedano še nekoliko drugače: “Na področju nekemične zasvojenosti bi radi zdaj omejili in prepovedali družbena omrežja, hkrati pa že majhnim otrokom dostavljamo izdelke, ki zasvajajo. S tem povzročamo, da otrok ne razvija svojih lastnih potreb, ne pride v stik s svojimi potrebami in ambicijami, ampak igra le neko vlogo. Tako imamo čedalje več mladih in odraslih, ki ne živijo svojega življenja, ampak igrajo vloge,” izpostavlja. Če želimo rešiti problem nekemičnih zasvojenosti, jih moramo po Kramlijevih besedah začeti reševati že pri otroških igrah, ne pa (še) pri družbenih omrežjih. •

Naraščajoča uporaba interneta, videoiger in družbenih omrežij med mladimi povečuje tveganje za nekemične zasvojenosti.